

Утвърждавам: **Anna Stefanova**
Ganeva
(доц. д-р Анна Ганева, Директор)

Digitally signed by Anna Stefanova Ganeva
DN: cn=Anna Stefanova Ganeva, o=IBEBI, ou=IBEBI, email=anna.ganeva@iber.bas.bg,
c=BG, postalCode=1113, postalCode=1113, postalCode=1113, postalCode=1113,
serialNumber=1, email=anna.ganeva@iber.bas.bg,
c=BG, postalCode=1113, postalCode=1113, postalCode=1113, postalCode=1113,
serialNumber=1, email=anna.ganeva@iber.bas.bg,
c=BG, postalCode=1113, postalCode=1113, postalCode=1113, postalCode=1113,
serialNumber=1, email=anna.ganeva@iber.bas.bg, c=BG

СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБУЧЕНИЕТО НА ДОКТОРАНТИ В ИБЕИ-БАН

Обучението на висококвалифицирани научни кадри е част предмета на дейност на Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН (ИБЕИ-БАН) и е записано в неговата мисия. Институтът има дългогодишен опит за обучение на докторанти, съчетаващ най-добрите страни от тази дейност, практикувана в научните звена – негови предшественици (Институт по ботаника, Институт по зоология и Централна лаборатория по обща екология). Настоящата система за управление на качеството на обучението на докторанти е приета за осигуряване на качеството на обучението по докторските програми в ИБЕИ. Тя е съобразена с Правилника за устройството и дейността на ИБЕИ, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Българска академия на науките и Правилника за дейността на Центъра за обучение (ЦО) и Академичния съвет на ЦО на БАН.

Настоящият документ уточнява дейностите по прилагане на „Системата за оценка на качеството на образованието на докторантите в БАН“ в ИБЕИ (Приложение 1).

Системата за управление на качеството на обучението на докторанти в ИБЕИ включва следните основни положения:

1. ИБЕИ-БАН провежда обучение на докторанти само по акредитирани докторски програми. По всяка акредитирана докторска програма може да се провежда обучение в редовна форма, задочна форма или като докторантура на самостоятелна подготовка.

2. Приемът на докторанти в редовна и задочна форма се осъществява с приеман изпит по съответната специалност по въпросник, утвърден от Научния съвет (НС) на института, а също и приеман изпит по чужд език. Комисията за изпит по специалността оценява знанията на кандидатите и тяхната мотивация за подготовка в областта на изследователската работа.

3. Приемът на докторанти на самостоятелна подготовка се осъществява, след като кандидатът представи резултати от проведени от него научни изследвания и план за по-нататъшна разработка на дисертационен труд, които се разглеждат от колегиум

на научен отдел на ИБЕИ-БАН и по негово предложение се утвърждават от Научния съвет на института.

4. Въпросниците за приеман изпит по специалността се актуализират от специалисти в съответната научна област и се приемат от НС не по-рядко от веднъж на 3 години.

5. Новите докторанти се приемат с решение на НС на института по предложение на изпитна комисия при редовна и задочна форма на обучение или по предложение на колегиум на научен отдел на ИБЕИ при обучение на самостоятелна подготовка.

6. При приемането на нов докторант, НС определя началната дата на докторантурата, научен ръководител (научни ръководители, научни консултанти), обучаващо първично звено и тематична рамка на предвиденото научно изследване.

7. В срок от два месеца, докторантът и научният ръководител разработват индивидуален учебен план, който включва тема на дисертацията, описание на основната изследователска работа (обосновка на актуалността на тематиката, изследователска цел, научна хипотеза, изследователски подход, изследователски задачи, методичен подход, описание на основни експерименти, очаквани резултати) и график за нейното извършване, области на теоретична подготовка, курсове и основни направления за самоподготовка, предварителен план за апробиране на резултатите от докторантурата (участия в семинари и други научни мероприятия), както и график за полагане на изпитите и подготовка на публикациите по темата на дисертацията.

8. Обучаващи първични звена са научните отдели на ИБЕИ.

9. За научни ръководители се определят водещи хабилитирани учени в съответните научни направления, които работят в ИБЕИ. При необходимост, като втори научен ръководител или като консултант (консултанти) могат да бъдат привлечени хабилитирани учени или учени с докторска степен от страната или от чужбина, които допълват компетентността на научния ръководител в тематичната област на дисертацията или в прилаганите методични подходи.

10. Индивидуалният учебен план се разглежда и утвърждава от колегиума на научния отдел, който е обучаващо първично звено за съответната докторантура. При необходимост, колегиумът на отдела може да върне индивидуалния план за разработка и да го разгледа повторно.

11. Приетият от колегиума на отдела – обучаващо звено индивидуален учебен план се докладва от докторанта и научния ръководител пред НС, като ръководителят на съответния отдел представя основните моменти и заключения от дискусиата, проведена в първичното научно звено. Индивидуалният учебен план се счита за приет след неговото утвърждаване от НС на ИБЕИ.

12. Годишният отчет на всеки докторант, в който се отчита изпълнението на индивидуалния учебен план, се разглежда чрез индивидуален доклад пред колегиума на обучаващото звено. Колегиумът прави оценка на изпълнението на годишната програма по четиристепенна скала (много добра, добра, задоволителна и незадоволителна оценка) и препоръчва подобрения в работата на докторанта.

13. Ръководителите на отдели внасят в НС веднъж в годината обобщен доклад за хода на докторантурите към съответното обучаващо първично звено. НС приема окончателната годишна оценка за всеки един докторант.

14. В зависимост от годишната оценка и наличието на необходимите средства, докторантите получава диференцирана допълнителна стипендия, съответстваща на съответната оценка. Докторантите, получили незадоволителна оценка, не получават допълнителна стипендия.

15. До отчисляване с право на защита се допускат докторанти, изпълнили изцяло образователната си програма и извършили съществена част от изследванията, предвидени в индивидуалния им учебен план. Предложението за отчисляване с право на защита се внася в НС след разглеждане и положителна оценка от обучаващото звено.

16. До разкриване на процедура за защита на дисертационен труд се допускат докторанти, които са изпълнили образователната си програма и са събрали необходимите кредити за нея, а също за апробиране на резултатите и за публикации. Съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН, до защита се допускат докторанти, чиито резултати от изследванията са отразени в най-малко две статии, от които поне едната е в списание с импакт-фактор.

17. Журитата, които провеждат защитите на дисертационните трудове, се състоят от водещи специалисти от ИБЕИ и други научни организации и висши училища с високи компетенции в съответната научна област. Те се избират от НС на института по предложение на научните му отдели.

18. НС на ИБЕИ на всеки две години предлага актуализиране на специализираните курсове, които учени от института предлагат за регистрация към Центъра за обучение при БАН и избор от страна на докторантите от института и други звена на БАН като избираеми дисциплини за включване в индивидуалните им учебни планове.

19. Ръководството на института организира периодично анкети сред настоящи и бивши докторанти и работодатели на бивши докторанти с оглед събиране на обективна информация за положителните и отрицателните страни на обучението на докторанти в ИБЕИ. Резултатите се докладват пред НС и се използват за усъвършенстване на системата за организиране и отчетност на обучението на докторанти.

20. Традиционно ИБЕИ прилага тристепенна система за контрол на обучението на докторантите, която включва:

- **На ниво научен ръководител:** текущ, целогодишен контрол от страна на научния ръководител: (1) консултации по теоретичната подготовка на докторанта; (2) консултации, анализ и обсъждане на експерименталните резултати от изследователската работа по приетата и утвърдена на НС работна програма; (3) обсъждане на възникнали трудности и необходимостта от евентуално актуализиране на някои от задачите на работната програма.

- **На ниво Обучаващ отдел:** ежегодно докторантите представят на колегиум на отдела резултатите от изпълнението на научната си програма – експериментални данни, теоретична подготовка, публикационна дейност, участие в научни форуми, събрани кредити. Обсъждат се възникнали трудности и проблеми и се обсъждат и предлагат мерки за преодоляването им.
- **На ниво Научен съвет:** ежегодно ръководителите на отдели представят на НС резултатите от изпълнението на работната и учебната програма на докторантите; провежда се задълбочено обсъждане и оценка на работата им, обсъждат се евентуално възникнали проблеми, възпрепятстващи цялостното изпълнение на работната и учебната програма, изслушва се мнението на научния ръководител и се обсъждат предложените на Колегиум мерки за преодоляването им; гласуват се решения.

21. Научният секретар е в постоянен контакт с докторантите на института. Той следи сроковете и поетите ангажименти от докторантите. Качеството на теоретичната подготовка на докторанти в ИБЕИ е заложено още в индивидуалния план на докторанта, където съобразно тематичната рамка на докторантурата, са заложени подходящи по тематика и гарантирани като качество на преподаване специализирани курсове по специалности (поне два), одобрени от Академичния съвет, и включени в програмата на ЦО-БАН. Записването в курсове по факултативни дисциплини е по преценка на докторанта и научния ръководител. По този начин се гарантира подготовка, съответстваща на спецификата на съответната докторска програма, както и поддържане качеството на образованието и научните изследвания, съизмерими на качеството на висшето образование в европейското образователно пространство и стандарт ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area).

Системата за управление на качеството на обучението на докторанти в ИБЕИ-БАН е приета на заседание на НС на 9.10.2020, Протокол № 24, т. 6.